

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. j. De objecto proprio scientiæ Metaphysicæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

SECTIO I.

De obiecto proprio scientiæ Metaphysicæ.

Triplex sententia de obiecto metaphysicæ.

Obiectum igitur principis scientiæ aliqui latissime patere volunt, alij angustissimum esse statuunt, alij mediam viam ineunt, ut latè tradunt Suarez *disp. 1. sect. 1.* Fonseca *4. Metaphys. cap. 1. q. 1.* qui latius illud extendunt, quia omne ens, tum reale, tum rationis, tum per se, tum per accidens, volunt obiectum esse adequatum Metaphysicæ. Qui arctissime illud contrahunt, vel solum Deum aiunt esse obiectum totale Metaphysicæ, ad quod alia omnia referantur, & in ordine ad quod solum considerentur: sic enim latè probare conatur Hurtadus *disp. 1. sect. 3.* vel omnem substantiam immaterialem, tum increatam, tum creatam: vel denique omnem substantiam. Qui mediam insistant viam, Philosophum ducem sequuti, negant ens rationis, & ens per accidens pertinere directè ad Metaphysicam, aut etiam ens materiale ut sic: sed neque volunt solum Deum, & Angelos, aut solum substantiam spectari à Metaphysica. Vnde medium aliquod inueniunt, quod priorem restringat sententiam, & posteriorem dilatet.

Prima dubitatio.

Ratio tamen dubitandi primò est, quia contrariorum eadem est disciplina; Logica enim contemplatur syllogismum verum, & fallacem: ergo Metaphysica, quæ considerat ens reale, considerat etiam ens rationis illi oppositum. Deinde illi actus, *Ens rationis illud est quod solum habet esse obiectivè in intellectu: Ens per accidens, quod consistat ex pluribus entibus completis;* sunt veri actus alicuius scientiæ, non alterius quàm Metaphysicæ: ergo Metaphysica speculatur per se ens rationis, & ens per accidens.

Secunda.

Secundò. Illa scientia, quæ versatur circa genus, versatur etiam circa species contentas sub tali genere; sic enim Physica considerat quodlibet corpus, quia obiectum eius est corpus: Metaphysica versatur circa ens, cuius species sunt entia omnia particularia: ergo Metaphysica versatur circa entia quælibet particularia, quæ dicuntur esse obiecta reliquarum scientiarum, & sic frustra ponuntur aliæ scientiæ præter Metaphysicam, si obiectum eius est ens. Confirmatur, quia ens ut ens, non magis complectitur proprietates rerum immaterialium, quàm rerum materialium: ergo Metaphysica illas etiam speculatur.

Tertia.

Tertiò. Illud solum est obiectum adequatum Metaphysicæ, ad quod omnia referuntur, etiam provt traduntur in Metaphysica: sed ad substantias immateriales, Deum videlicet & Angelos, omnia referuntur quæ traduntur in Metaphysica, etiam provt in ea traduntur: ergo Deus & Angeli sunt obiectum adequatum Metaphysicæ. Probatur minor. Cognitio partis per se ordinatur ad cognoscendum totum; cognitio autem totius non ordinatur ad cognoscendam partem: sed Deus & Angeli sunt totum, rationes autem entis communes, non sunt nisi eius partes, cum sint genera: ergo ad Deum & Angelos referuntur rationes communes entis. Minor patet, quia sicut se habet res ad esse, sic se habet etiam ad cognosci: pars autem in suo esse ordinatur ad totum: ergo etiam in cognosci.

Obiectum materiale.

Dico primò, Metaphysicæ obiectum materiale, proprium ac primum esse omne ac solum ens reale, ac ens per se; ens autem rationis & ens per accidens nullo modo pertinere ad obiectum illud primum.

A Primò dixi *omne*. Probatur, quia illud est obiectum materiale Metaphysicæ, quod secundum aliquam rationem consideratur ab ea primò & per se: Metaphysica primò & per se considerat omne ens reale secundum aliquam rationem: ergo omne ens reale obiectum est materiale Metaphysicæ, non autem solus Deus, aut sola substantia immaterialis. Probatur minor. Rationes communis entis omnino universales sunt aliquid scibile per se primò independentè à quolibet alio: nulla est scientia, quæ illas consideret præter Metaphysicam: ergo Metaphysica considerat omne ens reale per se primò, saltem secundum universallissimas illas rationes entis. Neque hoc argumentum solui commodè potest dicendo, rationes illas communes entis considerari quidem, sed in ordine ad Deum, aut in ordine ad substantias immateriales. Idè enim ut hoc præcluderem in argumento, addidi *per se primò*: nam etiam abstrahendo à Deo, & Angelis rationes illæ communes entis sunt aliquid scibile per se primò: ergo illæ cognoscuntur à Metaphysica per se primò sine ordine vltro ad Deum & Angelos; si enim per impossibile nullus esset Deus, & homo esset ens, ratio entis esset aliquid scibile. Confirmatur, quia nulla de Deo & Angelis haberi potest scientia naturalis, nisi dependentè à rebus materialibus: ergo nulla esse potest scientia naturalis, quæ Deum attingat ut obiectum suum adequatum. Quod etiam constat ex his quæ ab Aristotele traduntur in Metaphysica; nam illa ferè omnia communia sunt Deo & creaturis.

C Secundò dixi *solum ens reale, ac ens per se*. Probatur, quia ens rationis, & ens per accidens, ut dixi *quasi*, non sunt aliquid propriè scibile; nam ens rationis non est primò & directè intelligibile: ergo nec scibile. Deinde non habet veras illas proprietates, quæ de ipso sint demonstrabiles; ens autem per accidens materialiter sumptum non habet veram ullam definitionem, cum sit aggregatum plurium essentialium: ergo nec veras illas habet proprietates, quæ sint de ipso scibiles. Loquor autem de ente per accidens sumpto materialiter; quia ens per accidens sumptum formaliter, est reuera scibile, sicuti & ens illud per accidens, quod est ordinatum; nam illud habet aliquam unitatem.

D Dico secundò, adequatum obiectum Metaphysicæ esse quodlibet ens reale secundum illas proprietates, & rationes consideratum, quæ possunt esse in rebus sine materia, idest secundum quas non contrahitur à materia, quod appellatur communiter ens ut ens. Ita docet expressè Philosophus *6. Metaph. textu 6. & 4. Metaphysica, textu 1.* ad cuius intelligentiam.

E Observa primò, ens tripliciter posse sumi. Primò quod per rationem communissimam ipsius entis, sic præcisa materia ut multas includat inferiores rationes entis. Secundò pro ratione ipsius entis in communi, provt includente rationes omnes & differentias inferiores, tum materiales, tum immateriales. Tertiò pro ratione communi entis includente solas eas differentias inferiores, quibus à materia non contrahitur; cuiusmodi sunt illæ omnes, quæ vel reperiuntur in solis rebus immaterialibus, vel communes sunt rebus materialibus & immaterialibus, ac proinde præcindi possunt à materia, saltem permissivè, qualis est ratio entis; ratio vnius, veri, boni, ratio substantiæ ac accidentis. Ratio autem corporis, quanti, & aliæ huiusmodi differentie, sunt entis provt contracti ad materiam; non enim reperiiri possunt in rebus immaterialibus. Ideo

Quæst. II. Sect. I. de Obiecto Metaph. 619

Ideo illa differentia non pertinent ad ens ut ens, quod excludit eas omnes rationes, quæ solis rebus corporeis possunt convenire.

Præcisio à materia. Observea secundò, differentias entis dupliciter posse præscindere à materia. Primò necessariò; illa nimirum, quæ non possunt esse in vlla re corporea, qualis est ratio entis increati, vel immaterialis. Secundò permissivè, videlicet illa, quæ licet reperiri possint in re aliqua corporea, reperiri tamen etiam possunt in re incorporea; ideòque licet illas præscindere à ratione materia; talis est ratio entis, ratio substantia; &c. ratio autem corporis & ratio quanti nullo modo à materia præscindunt.

Triplex abstractio in scientiis. Observea tertio, triplicem in scientiis distingui solere abstractionem, quæ (ut notavi nuper) vocari solet ratio formalis sub qua in scientiis speculativis; non quòd hac abstractio sit formale illarum obiectum, sed aliquod tantum signum, per quod optimè nobis innoscit & explicatur obiectum formale scientiæ, quæ nullo modo transgreditur limites propriæ abstractionis, sed ea dumtaxat considerat, quæ intra talem abstractionem contineri possunt. Abstractio à materia singulari Physicæ tribuitur; abstractio à sensibili propria est mathematica; abstractio ab omni materia etiam intelligibili, Metaphysicæ convenit; significat enim considerari à Metaphysicæ illas & solas rationes, tum superiores, tum inferiores, quæ reperiri possunt in rebus materiæ carentibus. Superiores, inquam, seu communes rebus omnibus, tum materialibus, tum immaterialibus. Inferiores, id est, rerum materialium proprias. Quamvis igitur abstractio sumpta formaliter non sit obiectum formale Metaphysicæ, sumpta tamen fundamentaliter, seu id in ente quod fundat talem abstractionem ab omni materia, est ratio propter quam propria Metaphysicæ, cui advenit abstractio ut ratio sub qua, & conditio requisita ex parte intellectus.

Probatio conclusio- nis. Ratio ergo, cur ens ut ens obiectum sit Metaphysicæ, clara est; quia illud est aliquid reverè scibile; non est autem alia vlla scientia præter Metaphysicam, quæ illud speculetur: igitur ens ut ens est obiectum Metaphysicæ. Deinde ad illud referuntur omnia quæ tractantur in Metaphysicæ; considerat enim rationem entis in communi, generales eius proprietates, & divisiones; deinde Deum & substantias omnes immateriales, præter animam, etiam separatam; quia illa semper dicit ordinem ad corpus. Rationes verò rerum materialium proprias Metaphysicæ per se non considerat, sed secundariò tantum & per accidens, quatenus illa conferunt ad cognitionem proprii obiecti. Ratio est, quia datur pro certo aliqua scientia, quæ dividit ens in decem categorias, quarum una est quantitas; item una, quæ dividit substantiam in materialem, & spiritualement: illa scientia non est nisi Metaphysicæ: ergo illa secundariò tantum, & per accidens considerat rationes materiales, quatenus per illas inveniatur cognitio rerum immaterialium, quas considerat Metaphysicæ primò & per se. Imò rationem ipsam entis spiritualis non cognoscimus nisi per negationem omnis materiae.

Solutio primæ dubitat. Ad primam respondeo, eo toto argumento probari tantum, quod ens rationis, & ens per accidens secundariò & indirectè cognoscuntur à Metaphysicæ; non probatur cognosci per se ac directè.

Solutio secundæ. Ad secundam respondeo, eo etiam argumento

A probari tantum, quod Metaphysicæ considerat quælibet entia, quæ sunt obiecta aliarum scientiarum sub ratione formali propria Metaphysicæ, id est quatenus abstrahunt ab omni materia, etiam intelligibili; non probari quod Metaphysicæ illa consideret sub omni prorsus ratione formali: unde non sequitur quod frustra ponantur alia scientiæ. Ad argumentum ergo distinguitur maior: illa scientia, quæ versatur circa genus, versatur etiam circa species sub eo genere contentas; versatur sub ea ratione formali, sub qua versatur circa genus, concedo; sub alia ratione formali, nego. Metaphysicæ considerat ens prout abstrahit ab omni materia, concedo: ergo considerat entia omnia particularia secundum rationes, quæ convenire possunt rebus immaterialibus, nego.

B Ad confirmationem respondeo ens ut ens, si uniuersalissimè sumatur, complecti omnes rationes, tum materiales, tum immateriales, & sic obiectum non est Metaphysicæ. Si autem ens ut ens sumatur strictius, prout videlicet contrahitur ad abstractionem à materia, est obiectum Metaphysicæ, neque sic complectitur rationes materiales.

C Ad tertiam respondeo distinguendo maiorem: illud solum est obiectum adequatum Metaphysicæ, ad quod solum alia omnia referuntur, concedo; si autem non referantur ad illud solum, sed ad alia etiam referantur, nego. Verum est, quod omnia quæ traduntur in Metaphysicæ, referuntur ad Deum & ad Angelos; sed non referuntur ad illos dumtaxat; referuntur enim etiam ad corpora, quibus conveniunt rationes & proprietates communes entis & substantia. Deus ergo, & Angeli non sunt nisi partiale obiectum Metaphysicæ. Ad minoris probationem eadem responsio est. Cognitio partis per se ordinatur ad cognitionem totius, si pertineat ad illud dumtaxat totum, concedo; si pertineat ad aliud etiam totum, nego. Ratio entis ita pars est entis spiritualis, ut sit etiam pars entis materialis, ideòque non ordinatur ad cognitionem solius entis spiritualis.

SECTIO II.

Munera & proprietates scientiæ Metaphysicæ.

D **EX** his, quæ sunt hæcenus disputata de scientia generatim, & de obiecto Metaphysicæ, manifesta sunt omnia eius munera, & diuersæ proprietates; quomodo videlicet Metaphysicæ proprium sit iuuare alias scientias, & earum obiecta cognoscere, unde sequi videatur quod alia omnes scientiæ subalternantur scientiæ Metaphysicæ. Deinde, quomodo sit vera scientia, & quidem omnium præstantissima; quomodo speculativa, quomodo perfectè una. Quæ omnia paucis exquor.

Dico primò, nullam esse scientiam, quam non iuuat plurimum Metaphysicæ, ad alias acquirendas planè necessaria; neque tamen per se primò cognoscit proprias rationes obiectorum aliarum scientiarum, quæ non sunt illi subalternatæ.

E Prima pars, quod à Metaphysicæ inveniuntur mirabiliter omnes scientiæ, probatur, quia termini uniuersales, & rationes communes entis ingrediuntur propria principia aliarum scientiarum; illos autem terminos sola explicat Metaphysicæ: ergo sine illa nequeunt alia scientiæ intelligere propria principia: ergo nec habere veras demonstrationes. Deinde nequeunt alia scientiæ scire proprias essentias suorum obiectorum, nisi cognoscant

FFF 4 gnoscant